

Proti usnesení konkursního komisaře ze dne 10. prosince 1937, K 6/34-105, jímž byly upraveny nároky správce konkursní podstaty na náhradu hotových vydání a na odměnu částkou 2.029 Kč 10 h, podal konkursní správce advokát Dr. N. rozklad. Konkursní komisař nevyhověl rozkladu a předložil rozklad k rozhodnutí vrchnímu soudu v P. Rekursní soud postoupil rozklad podle § 44 j. n. konkursnímu komisaři k rozhodnutí.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs konkursního správce.

Důvody:

Z rozkladu správce konkursní podstaty, podaného proti usnesení konkursního komisaře ze dne 10. prosince 1937, č. j. K 6/34-105, je zřejmé, že správce konkursní podstaty rozkladem napadal jen výrok konkursního komisaře o nárocích správcových na náhradu hotových vydání, jakož i na odměnu za námahu podle § 80 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n.

O uvedených nárocích rozhoduje podle § 127, odst. 2, konk. ř. konkursní komisař, jehož rozhodnutí lze odporovati rekuresem, a rozhodnutí rekursního soudu jest konečné.

Z toho plyne, že další rekurs proti rozhodnutí rekursního soudu o nárocích správce konkursní podstaty není dovolen. To značí, že v té příčině stačí podle zákona dvě stolice, že nejvyšší soud jest tedy vůbec vyloučen z věcného rozhodování o uvedených nárocích správce konkursní podstaty a že není proto povolán věcně rozhodovati o žádném rozhodnutí rekursního soudu, pokud se týká takovýchto nároků správce konkursní podstaty, ať rozhodnutí to jest opřeno o hmotné, nebo o formální právo.

Bylo proto dovolací rekurs podle § 526, odst. 2, c. ř. s. a § 188 konk. ř. odmítnouti.

Čís. 16854.

Jde o nedovolené rozšiřování podnikání úvěrního družstva podle vlád. nař. č. 261/1934 a č. 303/1936 Sb. z. a n., jestliže bylo členství omezené původně na osoby určitého povolání (obchodníky) rozšířeno na všechny přirozené (fysické) osoby.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1938, R I 427/38.)

Ve společenstevním rejstříku bylo podle usnesení rejstříkového soudu z 13. února 1931 zapsáno úvěrní společenstvo, jež navrhuje změnu stanov, pod firmou »Ú.«, obchodnické úvěrní družstvo, zapsané společenstvo s omezeným ručením, a zároveň oním usnesením byla schválena a do rejstříku zapsána společenstevní smlouva ze dne 9. prosince 1930 s dodatkem ze dne 6. února 1931. Ve stanovách bylo uve-

deno, že podle § 1 zní firma družstva tak, jak shora uvedeno, že podle § 2 je účelem družstva podporovati své členy při provozování živnosti a povznésti jich poměry hospodářské, za kterýmžto účelem bude jim povolovati úvěr a působiti jako společné peněžní ústředí k zlepšení platebních poměrů svého členstva, při čemž se v dalším znění označují oprávnění družstva; podle § 5 mohou býti členy družstva a) svéprávní obchodníci, kteří mají své sídlo v ČSR a jsou členy Svazu velkoobchodnictva, b) právnické osoby sestávající z kruhů obchodních se sídlem v ČSR. Na valných hromadách z 15. května 1937 se společenstvo usneslo na změně společenstevní smlouvy mimo jiné i co do ustanovení §§ 2 a 5, a to tak, že podle § 1 stanov má znít firma družstva »Úvěrní družstvo Ú., zapsané společenstvo s omezeným ručením«, takže by se proti dosavadnímu znění vynechalo označení družstva jako obchodnické, a dále že podle § 5 může býti členem kromě výše uvedených osob pod a) a b) i c) každá fysická osoba v ČSR. Podalo proto opověď mimo jiné i zápisu změny stanov v příčině § 5 stanov odstavce c) »každá fysická osoba v ČSR«. Rejstříkový soud zamítl opověď. Důvody: Vládním nařízením ze dne 22. prosince 1934, č. 261 Sb. z. a n., jehož účinnost byla prodloužena do 31. prosince 1938 s některými změnami vládn. nař. z 11. prosince 1936, č. 303 Sb. z. a n. bylo podle čl. I zákona z 21. června 1934, č. 109 Sb. z. a n. novou úpravou ustanovení § 19 zák. z 2. března 1933 č. 44 Sb. z. a n. zakázáno zřídití nový peněžní ústav některého z druhů uvedených v § 2, odst. 1, zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 54/1932 Sb. z. a n. anebo přeměnití nebo rozšíření na provozování peněžních a úvěrních nebo jiných bankovních obchodů jinaký předmět podnikání výdělkového a hospodářského společenstva (družstva) atd. . . ., při čemž výjimky z uvedeného ustanovení může z důvodů zvláštního zřetele hodných povolití vláda k návrhu ministerstva financí v dohodě s příslušným ministerstvem. Podle dosud platného znění § 2 stanov pokládá soud za zjištěno, že družstvo jest oprávněno za účelem podpory svých členů při provozování své živnosti a povznesení jich poměrů hospodářských poskytovat svým členům úvěr a působiti jako společné peněžní ústředí k zlepšení platebních poměrů svého členstva a že jest oprávněno s omezením na své členy poskytovat zápůjčky, eskontovati obchodní směnky a otevřené účetní pohledávky, přejímati ručení a skládati kauce a obstarávati platy a inkaso a bez omezení na členy přijímati peněžní vklady na úrok, přijímati výpůjčky a reeskontovati směnky, jež jsou v jeho vlastnictví, takže tu nejde o rozšíření jinakého předmětu podnikání společenstva na provozování peněžních a úvěrních nebo jiných bankovních obchodů při nové úpravě § 2 stanov dle změn usnesených na valné hromadě z 21. července 1937, jež je zakázáno dle čl. I cit. vládn. nař. z 22. prosince 1934, č. 261 Sb. z. a n. Avšak dle názoru soudu se zřením na zákaz zřizování nových peněžních ústavů a zákaz rozšiřování předmětů podnikání na provozování peněžních a úvěrních obchodů jest dosavadní předmět podniku v § 2 stanov dosavadních vytčený vykládati ve spo-

jení s dosavadním ustanovením stanov o členství v družstvu a nabývání členství ve smyslu § 5 stanov, jež dosud, jak shora vytčeno, mohli nabýti jen a) svéprávní obchodníci, kteří mají své sídlo v ČSR a jsou členy Svazu velkoobchodníků, anebo b) právnické osoby skládající se z kruhů obchodních se sídlem v ČSR a s ustanovením o členství v družstvu dle změn usnesených na valné hromadě z 15. května 1937, dle nichž bylo usneseno, že členy družstva mohou býti kromě osob ad a) a b) shora udaných dále ještě c) každá fysická osoba v ČSR. Tímto novým ustanovením § 5 ad c) stanov se rozšiřuje možnost členství ve společenstvu na každou fysickou osobu v ČSR., takže za toho stavu věci prakticky se dosavadní ustanovení § 5, odst. a), stanov stává bezvýznamným, ježto stejně »každý svéprávní obchodník, který má své sídlo v ČSR. a je členem Svazu velkoobchodnictva v ČSR.«, jest samozřejmě i »fysickou osobou v ČSR.«, takže nová úprava ustanovení § 5 stanov sice zdánlivě (formálně) k dosavadním členským podmínkám připojuje u fysických osob možnost členství vedle svéprávných živnostníků, členů Svazu velkoobchodnictva, též každé fysické osoby v ČSR., takže se ve skutečnosti (prakticky) rozšiřuje členství neomezeně na všechny fysické osoby v ČSR a ustanovení § 5, odst. a), stanov pozbývá fakticky významu. Tím by se vlastně zavedl pro neobchodnické kruhy nový peněžní ústav, ježto by předmět podniku v § 2 stanov vytčený, pokud byl omezen jen na ony členy z kruhů obchodních, byl rozšířen též na kruhy neobchodnické. To však podle názoru soudu jest o b c h á z e n í m z á k a z u z ř í z o v á n í n o v ý c h p e n ě ž n í c h ú s t a v ů, vysloveného v čl. I. vlád. nař. z 11. prosince 1936, č. 303 Sb. z. a n. a poněvadž společenstvo nepředložilo ve smyslu čl. I., odst. 3, uved. nařízení příslušné povolení vlády o povolení výjimky z tohoto zákazu, zamítl soud navrženou změnu stanov v příčině v § 5 a) jako přičící se zákonu. K tomu se podotýká, že při zápisu změny společenstevní smlouvy, jež má význam konstitutivní právě tak, jako zápis o zřízení společenstva (§§ 8, 9 spol. zák.), musí rejstříkový soud dle § 3 nař. č. 70/1873 ř. z. z úřadu přihlížeti k tomu, aby předpisů o přihláškách (opovědích) bylo šetřeno, a musí zkoumati veškeré zákonné podmínky přípustnosti zápisu (nařízení ministerstva spravedlnosti ze 17. listopadu 1900, č. 4 Věst. min. sprav., viz rozh. č. 15112 Sb. n. s.). Re k u r s n í s o u d p o t v r d i l n a p a d e n é u s n e s e n í. D ů v o d y: Prvý soud správně pochopil, že se rozšíření a přeměna podnikání družstva může státi jednak rozšířením věcným, t. j. rozšířením na jiné obory, jednak rozšířením osobním, t. j. rozšířením velmi úzkého okruhu členů na neomezený okruh členů resp. o libovolné rozšíření na všechny občany, takže by tím byl vlastně pro kruhy neobchodnické zřizován nový peněžní ústav, což není podle vlád. nař. č. 261/1924 a č. 303/1936 Sb. z. a n. dovoleno. Když mimo to původní družstvo ani činnosti nevyvíjelo a teprve v poslední době se hodlá uvést do obchodního života, právem první soud pokládal takovéto rozšiřování za nedovolené.

N e j v y š š í s o u d n e v y h o v ě l d o v o l a c í m u r e k u r s u .

D ů v o d y:

Není nezákonným rozhodnutí nižších soudů, pokud zamítly opověď doplňku stanov v § 5 c), poněvadž podle zjištění okolností jde o právní výklad předpisů vládního nařízení č. 261/1934 a č. 303/1936 Sb. z. a n., a nelze důvodně tvrditi, že by výklad ten se přičil jasnému a nepochybnému znění zákona, jehož tu bylo užito.

Nelze tudíž přehlédnouti, že dle původních stanov (§ 5) mohli býti členy družstva jen osoby určitého povolání, pro něž byl vymezen účel a předmět podnikání, kdežto dle změněných stanov v § 5 c) bylo by družstvo postaveno na daleko širší základnu bez omezení na povahu povolání osob se přihlásivších, pro něž by tu povstal peněžní ústav vpravdě nový, dosud neexistující.

Právem v tomto postupu stěžovatelově spatřovaly nižší soudy nedovolené rozšiřování podniku družstevního, po případě, že byl tím oklikou sledován účel, aby se obešel zákaz zřizování nových peněžních ústavů.

Čís. 16855.

Spořitelny zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.

Spořitelna může peněz u ní uložených upotřebiti na stavbu budovy pro vlastní účely pouze se schválením státního dohlédacího úřadu a v jeho mezích. To platí též o nákladech na obstarání plánů, rozpočtů a na stavební dozor. Byla-li za uvedené práce smluvena vyšší odměna, než která byla dovolena v mezích schválení, není neplatná celá smlouva, nýbrž pouze její část, jež se přičí schválení dohlédacího úřadu, a spořitelna může žádati vrácení oné částky s úroky, kterou dala na základě neplatné části smlouvy.

Ustanovení §§ 1174, 1432 obč. zák. nelze užítí v takových případech.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv I 1869/36.)

Srov. rozh. č. 15969, 16641 Sb. n. s.

Žalující spořitelna jako právní nástupkyně spořitelny obce S. se na žalovaném domáhá vrácení částky 54.192 Kč 30 h s úroky (částečně zkapitalisovanými), která mu byla vyplacena za vypracování plánů a rozpočtů na novostavbu spořitelní budovy a za stavební dozor a vedení, a tvrdí, že smlouva v té příčině se žalovaným uzavřená nebyla právně závazná, správně že byla neplatná. Právní předchůdkyně žalující spořitelny byla spořitelnou ve smyslu § 1 zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 302 Sb. z. a n. a jejím jménem uzavřeli Rudolf H. jako předseda ředitelství a Konrád K. jako jeho náměstek se žalovaným smlouvu, o níž jde. Výbor spořitelny, jemuž podle § 12 č. 7 stanov náleželo povolovati investiční a jiné mimořádné výlohy, převyšující běžnou správní potřebu, se na oné smlouvě výslovně neusnesl. N i ž š í s o u d y zamítly žalobu.

N e j v y š š í s o u d uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.